

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2025
oktyabr

**TOSHKENT SHAHRIDAGI TURIN
POLITEXNIKA UNIVERSITETI**

*Xalqaro ilmiy-amaliy onlayn konferensiya
materiallari to'plami*

**“GLOBAL RAQAMLI INTEGRATSIYALASHUV:
2030-YILGACHA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA
TEXNOLOGIK VA INDUSTRIAL SANOATNI RIVOJLANTIRISH
ORQALI MIKRO VA MAKROIQTISODIY BARQAROR
O'SISHNI TA'MINLASH DOLZARBLIGI”**

**“GLOBAL DIGITAL INTEGRATION: THE RELEVANCE OF
ENSURING MICRO AND MACROECONOMIC SUSTAINABLE
GROWTH THROUGH TECHNOLOGICAL AND INDUSTRIAL
DEVELOPMENT IN THE TRANSITION TO A GREEN
ECONOMY BY 2030”**

**«ГЛОБАЛЬНАЯ ЦИФРОВАЯ ИНТЕГРАЦИЯ:
АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО
МИКРО- И МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ЧЕРЕЗ
РАЗВИТИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИНДУСТРИАЛЬНОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ
ЭКОНОМИКЕ К 2030 ГОДУ»**

7-MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr.
2025-yil, oktyabr.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ixamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ASSESSING RISKS IN BANKING ACTIVITIES TO ENHANCE THE EFFICIENCY OF FINANCIAL SERVICES	21
Saidov Jasurbek Latipbayevich	
MECHANISMS OF THE IMPACT OF STATE BUDGET REVENUES AND EXPENDITURES ON ECONOMIC GROWTH.....	24
Sheraliyev Nurbek Jumanazarovich	
O'QUVCHI VA TALABALARDA HUQUQIY MADANIYATINI TA'LIM JARAYONIDA YUKSALTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA TAMOIYILLARI	27
Mansurova Zilola Akromxonovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA FINTECH INNOVATSIYALARINING RIVOJI VA ULARNING SANOAT-QURILISH SEKTORIDAGI TRANSFORMATSION TA'SIRI	30
Muzayyana Beknazarova	
TURIZM SOHASIDA RAQOBAT AFZALLIKLARINI YARATISHDA MARKETINGNING ROLI	33
Shaymanov To'liqin Mahmayusupovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT BUDJETI IJROSINI RAQAMLASHTIRISHNING FISKAL INTIZOM VA SHAFFOFLIKKA TA'SIRI	37
Tangrieva Farida Abdulkarimovna	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA SUN'IY INTELLEKTNI TATBIQ ETISH ORQALI BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	41
Radjabov Bunyod Abdullilovich	
XXI-ASRDA JAHON IQTISODIYOTINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA ASOSIY DRAYVERLARI	45
Jalolov Umidjon Xudoyberdi o'g'li, Yegamberdiyev Shuxrat Satimbayevich	
XALQARO RAQAMLI INTEGRATSIYA JARAYONIDA O'ZBEKISTON ISHTIROKI	48
Muyassarzoda Fayziyeva	
ФИНАНСОВЫЙ КОНТРОЛЬ КАК КЛЮЧЕВОЙ ИНСТРУМЕНТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ И ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УЗБЕКИСТАНА	52
Турсунбоева Нилуфар Отабековна	
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ И ИНВЕСТИЦИИ	55
Ягудин Дмитрий Рустамович	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA BARQAROR TURIZM RIVOJI: GLOBAL TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUVLAR.....	57
Xamdullayeva Gulhoyo Ergash qizi	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INVESTITSION QARORLARNI OPTIMALLASHTIRISH.....	59
Rustambekov Djasur Askarovich	
KORXONA POTENSIALINING MOHIYATI VA TUZILMASIGA OID NAZARIY HAMDA ILMIY YONDASHUVLAR TAHLILI.....	61
Djalilov Sardor Sadillovovich	
XALQARO IQTISODIYOTNING GLOBAL DAROMAD TENGSIZLIKLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI: SAVDO SIYOSATLARI VA REDISTRIBYUTSIYA MEKANIZMLARINING TAQQOSLAYDIGAN TAHLILI	64
Kurolov Maksud Obitovich	
SURXONDARYO VILOYATIDA INVESTITSIYA VA YHM O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK.....	73
Zaripova Muqaddas Jumaniyozovna, Normurodov Asliddin Alijon o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT VA AVTOMATLASHTIRISHNING MEHNAT BOZORI DINAMIKASIGA TA'SIRI	77
Akmalbek Najimov Umid o'g'li, Dinara Ishmanova	
ПРАКТИКА И АНАЛИЗ КРЕДИТОВАНИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ	81
Шамшетьева Гульраушан	

AHOLI DAROMADLARI O'SISHI VA INFLYATSIYA DARAJASI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	83
G'ayratova Zilola G'anijon qizi, Ibragimov G'anijon G'ayratovich	
KORXONALARDA MAHSULOT SAVDOSIGA OID MA'LUMOTLARNI TAHLIL QILISHNING ZAMONAVIY INTELEKTUAL YONDASHUVLARI	86
Baydullayeva Dildora Tuylibayevna, Baydullayev Ruslan Tuylibayevich	
ELEKTRON TIJORATNING MILLIY IQTISODIYOTGA TA'SIRI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	90
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li	
RAQOBATBARDOSH ELEKTROTEXNIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQUVISHDA TEXNOLOGIK MODERNIZATSIYA VA INVESTITSIYA SIYOSATINING O'RNI	93
Jalolov Abbasxon Ravshanxon	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IIY INTELLEKT ASOSIDA BUXGALTERIYA HISOB VA AUDIT TIZIMLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	97
To'laganov Ziyovuddin Kamolitdin o'g'li	
THE IMPACT OF EXTERNAL DEBT, INVESTMENT ACTIVITY, AND CAPITAL FORMATION PROCESSES ON EXPORT VOLUME AND ECONOMIC GROWTH DYNAMICS IN CENTRAL ASIAN COUNTRIES	102
Tojiqulova Sitora Sobirjon qizi	
HUMAN CAPITAL AND DIGITAL TRANSFORMATION: DRIVERS OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT	108
Hamrokulov Mirabbos Ortiqovich	
YEVROPA ITTIFOQI DAVLATLARI SOLIQ SIYOSATINI USTUVOR JIHATLARINI MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA QO'LLASH ORQALI SOLIQ TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	110
Hakimov Feruz Xurshid o'g'li	
KAPITAL TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISH KONSEPSIYASI	114
Turdibayev Abdulaziz Abduvaxidovich	
O'ZBEKISTONNING 12 YILLIK TA'LIM TIZIMIGA QAYTISH ISLOHOTI	118
Ashurov Abdulaziz Rustamovich, Olimov Anvarjon Atamirzayevich, Mahmudov Ziyoviddin Shamsiddinovich, Ishmuratov Baxodir Xusanovich	
MAMLAKATNING XALQARO BAHOLASH TIZIMLARIDAGI MAVQEINI YAXSHILASHDA IQTISODIY MUSTAHKAMLIKNING AHAMIYATI	123
Berdibekova Dilfuza Xoldorbekovna	
XALQARO SAVDODA MARKETING ROLI: EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	125
Qurolov Maqsud Obitovich	
BANK RISKLARINING BANK FAOLIYATIGA TA'SIRI VA ULARNI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	130
B.Izbosarov, N.Hakimova	
OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGI MASALASINING JAHON IQTISODIYOTIDA TUTGAN O'RNI	132
Abdusamatov Barkamol Rustamjon o'g'li	
DYUZDO SPORTIDA MALAKALI SPORTCHILARNI TAYYORLASH JARAYONIDA TAKTIK TAYYORGARLIKNING NAZARIY ASOSLARI VA AMALIY AHAMIYATI	135
Tangriyev Abdullo Tovashovich	
SANOATDA QO'SHILGAN QIYMAT HAJMINI OSHIRISH	138
Mamurjonova Ruxshonabegim Farxodovna	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOSHQARUVI UCHUN SUN'IIY INTELLEKTNING KENGAYTIRILGAN BASHORATLI TAHLILI	142
Esanova Shohida O'tkirovna	
PROSPECTS OF USING CREDIT CARDS IN COMMERCIAL BANKS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	146
Mamatova Sevara Ilhom qizi	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI SUG'URTALASH MEKANIZMLARINI YANADA KENGAYTIRISH YO'NALISHLARI	151
Xalilova Feruza Jamolovna	

УЯЗВИМОСТИ В ПЛАТЕЖНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	155
Садыков Азиз Миршарапович	
КРИТЕРИИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	160
Жусупова Анжим Тансыкбаевна	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA OPERATSION SAMARADORLIKNI OSHIRISH: AVTOMOBILSOZLIK SEKTORI BO'YICHA ILMIY YONDASHUV	163
Allabergenov Azamat Joldasbayevich	
SUD-HUQUQ SOHASIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISLOHOTLARNING INSON MANFAATLARIGA TA'SIRI	167
Majidov Muslimbek Maxamadjon o'g'li	
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIYALASHTIRISHNING ASOSIY SHAKLLARI.....	170
Valiev Umid Gulamovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA AGRAR SEKTORNI MODERNIZATSIYA QILISH VA BARQAROR RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	173
G'afurov Zohidjon	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING RIVOJLANISHIDA INNOVATSIYALARDAN FOYDALANISH TAHLILI	177
Karimov Nodirbek	
КЛЮЧЕВЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЭФФЕКТИВНОСТИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ФИНАНСАМИ	179
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA AUTSORSING XIZMATLARINI MOLIYALASHTIRISHNING ZAMONAVIY MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI TAHLILI	182
Xamidov Anis Choriyevich	
PHYSIOLOGICAL CHANGES IN THE HEART IN ATHLETES OF DIFFERENT SPORTS	186
Yoldasheva Roila Jumaevna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MONETAR SIYOSATNING TRANSMISSIYA MEXANIZMLARI SAMARADORLIGINING EMPIRIK TAHLILI	192
Boltayeva Nilufar Shavkat qizi	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TURIZM TARMOQLARINI SINERGETIK RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	197
Saidova Dilfuza Abdufattohovna	
АРХИТЕКТУРНЫЕ ПРИНЦИПЫ СОЗДАНИЯ БЕЗОПАСНЫХ И ДОСТУПНЫХ ВЕЛОДОРОЖЕК В УСЛОВИЯХ ПЛОТНОЙ ГОРОДСКОЙ ЗАСТРОЙКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	200
Абдуллаева Ситорабону Хасанжон кизи	
ЗЕЛЁНАЯ СЕРТИФИКАЦИЯ ЗДАНИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	202
Н.Р. Авезова, Б.Б. Гулямов, А.А. Халиков, М.Б. Шерматова	
KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	207
Holov Sherali	
РАЗРАБОТКА ПРОСТРАНСТВЕННО-ИНФОРМАЦИОННЫХ МОДЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ С УЧЁТОМ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ	212
Реймова Гулмира Полатовна	
FINANCIAL STABILITY OF COMMERCIAL BANKS IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION: OPPORTUNITIES AND RISKS	215
Abdusalamov Olimjon Eshmirzayevich	
QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDA RISKLARNI BOSHQARISHNING AHAMIYATI	219
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Otaxonov Saidaxror Ilhomjon o'g'li	
O'ZBEKISTON MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI SIFATINI OSHIRISHNING MUHIM SHARTLARI	225
Murodbek Boltaboyev	

USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT SYSTEMS.....	222
Tojjeva Shakhnoza Bobomuratovna	
VIRTUAL LABORATORIYA PLATFORMALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDAGI O'RNI	226
A.I. Turayeva	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA O'ZBEKISTONDA QO'LLASH ISTIQBOLLARI	229
Pulatova Moxira Baxtiyorovna, Amirhamzayev Abdubosit Muhammad o'g'li	
STRATEGIC RECONFIGURATION OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT POLICY IN POST-CRISIS UZBEKISTAN: LESSONS FROM THE EU	232
Rustamov Foziljon	
THE ORETICAL BASIS OF THE ORGANIZATION OF FREE ECONOMIC ZONES IN UZBEKISTAN	235
Mamadiev Elyor Akmalovich	
TURISTIK DESTINATINATSIYALAR RIVOJLANISHIGA TA'SIR QILUVCHI "ILDIZ" OMILLAR TAHLILI	237
Bekberganov Izzat Hurmat o'g'li	
СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ БИЗНЕС-АНАЛИЗА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИЕЙ	243
Отабоев Ахмед Максудбек ўғли, Рахматуллаев Сардор Афзал ўғли	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHDA KLASSTER USULINI QO'LLASHNING AFZALLIKLARI	250
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	
O'ZBEKISTONDA PUL-KREDIT SIYOSATINING SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	253
Ishmurzoyev Akbarali Abdujabborovich	
АРХИТЕКТУРНО-ПРОСТРАНСТВЕННАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ ГАСТРОНОМИЧЕСКИХ УЛИЦ	256
Хаитов С.И.	
TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA EKOLOGIK MARKETING STRATEGIYALARI ORQALI TALABNI SHAKLLANTIRISH	259
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna, Tursunova Shahnoza Farxod qizi	
THE IMPORTANCE OF FINANCIAL SUPPORT BY THE BANKING AND FINANCIAL SYSTEM IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS	262
Annaklichev Sakhi Saparmukhamedovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY RESURSLARNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	265
Jumatova Gulzar Maxmud qizi	
TOVAR-XOMASHYO BIRJASIDA QO'LLANILADIGAN SHARTNOMA TURLARI VA ULARNING HUQUQIY-IQTISODIY XUSUSIYATLARI	268
Xudayberdiyev Kamoliddin Ustemirovich	
WAYS TO ENHANCE THE IMPORTANCE OF THE STATE BUDGET IN ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH	270
Sheraliyev Nurbek Jumanazar ugli	
SPECIFIC FEATURES OF GREEN FINANCING IN COMMERCIAL BANKS	273
Qudratov Inomjon Nemat ugli	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	277
Salayeva Dilafruz Aybekovna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA TURIZM XIZMATLARI RIVOJLANISHINING AMALDAGI HOLATI VA IQTISODIY POTENSIALI	279
Madaminova Sanabar Askarovna	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI AMALGA OSHIRISH MASALALARI	282
Jabborov Bahridin Rashidovich	

DRIVERS AND BARRIERS OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION IN POST-SOVIET CENTRAL ASIA: INTERNATIONALIZATION AT HOME AND ABROAD WITH EVIDENCE FROM UZBEK UNIVERSITIES	285
Yunusova Shirin Adxamovna	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV MODELLARINI RIVOJLANTIRISH: XALQARO YONDASHUVLAR	290
Raxmatillayev Sarvarbek Botirjonovich	
KICHIK SANOAT ZONALARINI TASHKIL ETISH ORQALI HUDUDLARNING BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASH	294
Rashidov Mels Karimovich, Umarov Xurshidbek Ixtiyor o'g'li	
NAVOIY VILOYATIDA IQTISODIY RIVOJLANISH VA EKOLOGIK BARQARORLIKNI UYG'UNLASHTIRISH MEXANIZMLARI	297
Barnoqulova Marjona Otabek qizi	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHISH TAJRIBASINING STRATEGIK JIHATLARI	301
Malikov Abdulaziz Toxirjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IQTISODIY XAVFSIZLIK INDIKATORLARINI QAYTA KO'RIB CHIQISH ZARURATI	304
Uralov Shavkat Maxramovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH DOIRASIDA TELEMEDITSINANING O'RNI	308
Omonov Olim Murodullayevich	
MURAKKAB LOYIHALARDA RISKLARNI BAHOLASH VA BOSHQARISH	310
Tursunmuratov Sherzod Turdimuratovich	
YOSHLARNI VATANGA SADOQAT ULARNI HARBIY-VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH	312
G'ulomov Boburjon G'ogurjon o'g'li	
HUDUDIY INVESTISIYA SIYOSATINI SHAKLLANTIRISH TO'G'RISIDAGI NAZARIY QARASHLAR EVOLYUSIYASI	315
Sultanov Anvar Abdullaevich	
BANKLARNING EMISSION OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH BORASIDAGI ILG'OR XORIJ AJRIBASI	319
Shaymanov Mexriddin Ibragimovich	
IMPLEMENTATING INNOVATIVE SOLUTIONS IN SMALL BUSINESSES' TRANSPORT-LOGISTICS SYSTEM(UZBEKISTAN CASE)	322
Ismoilov Narimonjon No'monjon o'g'li	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ И ЦЕЛИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ	326
Шомуродов Равшан Турсункулович	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINING RAQAMLI TEXNOLOGIYALARI	331
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
NEFT-GAZ KORXONALARIDA FOYDA SOLIG'I HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	335
Jabborov Mashrab Ismoil o'g'li	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TEACHING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE TO UNIVERSITY STUDENTS: OPPORTUNITIES, CHALLENGES, AND FUTURE DIRECTIONS	337
Nurzhanova Zhainash, Rajapova Guldona	
BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH TAMOYILLARI	341
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi	
BANK TIZIMIDA FINTECH STARTAPLARI BILAN SHERIKLIKNING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA TA'SIRI	344
Ajibayeva Raiya Maxsutovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING ROLI: HUDUDIY VA TARKIBIY TAHLIL	347
Babanazarova Gulzar Ziuatdinovna	

THE IMPACT OF INSUFFICIENT TAX KNOWLEDGE IN SMALL BUSINESS ENTITIES ON THE SHADOW ECONOMY.....	350
Xatamov Alisher Farxadovich	
INSTITUTIONAL FOUNDATIONS FOR STIMULATING ENTERPRISES' EXPORT ACTIVITIES THROUGH TAXATION	354
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
INNOVATIVE APPROACHES TO HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AND THEIR EFFECTIVENESS.....	358
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjan ogli	
ASSESSING DIGITAL MATURITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: AN INTEGRATED FRAMEWORK APPROACH.....	362
Berdiyev Temurbek Makhmudullo ugli	
INVESTITSIYA FAOLLIQI MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIK OMILI SIFATIDA	366
Islamov Anvar Ashirqulovich	
EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF INDUSTRY AND WAYS TO EFFECTIVELY USE IT IN THE CONDITIONS OF UZBEKISTAN	369
Ne'matov Shokhruxbek Ma'murjon o'g'li	
THE INFLUENCE MECHANISMS OF DIGITAL PLATFORMS AND SOCIAL MEDIA NETWORKS ON CONSUMER BEHAVIOUR IN THE TOURISM INDUSTRY	374
Jumayev Bobomurod Nurmaxmat o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННЫХ УСЛУГ НА ОСНОВЕ НЕЙРОННЫХ СЕТЕЙ.....	378
Отабоев Нодирбек Ойбек угли	
DIGITALIZATION OF ACCOUNTING AND AUDITING AND AUTOMATED CONTROL OF ENVIRONMENTAL COST DEVIATIONS IN THE BUILDING MATERIALS INDUSTRY	381
Komiljon Abdullajonovich Mirzaev	
IMPROVING ACCOUNTING AND FINANCIAL REPORTING FOR BIOLOGICAL ASSETS AND AGRICULTURAL PRODUCE IN ACCORDANCE WITH INTERNATIONAL STANDARDS	384
Axmetova S.S.	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BOSHQARUV TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	388
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna	
HUDUDLAR IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISHNING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI	394
Raximov Jo'rabek Raximovich	

HUDUDLAR IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISHNING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI

Raximov Jo'rabek Raximovich
Abu Rayxon Beruniy nomidagi Urganch
davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. Maqolada hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini boshqarish nazariyasi va amaliyotining evolyutsion bosqichlari tadqiq etilgan. Hududiy boshqaruvning ma'muriy-taqsimot modelidan strategik, raqobatga asoslangan, joyga yo'naltirilgan va raqamli boshqaruv tizimiga o'tishi yoritilgan. O'zbekistonda hududiy boshqaruv mexanizmlarining shakllanishi umumlashtirilib, zamonaviy bosqichni takomillashtirish bo'yicha takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: hududiy rivojlanish, boshqaruv evolyutsiyasi, mintaqaviy siyosat, strategik rejalashtirish, o'sish nuqtasi, joyga asoslangan yondashuv, raqamli boshqaruv.

Аннотация. В статье исследованы эволюционные этапы теории и практики управления социально-экономическим развитием регионов. Раскрыт переход от административно-распределительной модели к стратегическому, конкурентному, территориально ориентированному и цифровому управлению. Обобщено развитие механизмов регионального управления в Узбекистане и предложены направления их совершенствования.

Ключевые слова: региональное развитие, эволюция управления, региональная политика, стратегическое планирование, точки роста, территориальный подход, цифровое управление.

Abstract. The article examines the evolutionary stages of the theory and practice of managing regional socio-economic development. It describes the transition from an administrative distribution model to strategic, competitive, place-based and digital governance. The development of regional management mechanisms in Uzbekistan is summarized and proposals for improving the modern stage are presented.

Keywords: regional development, management evolution, regional policy, strategic planning, growth points, place-based approach, digital governance.

KIRISH

Hududlar mamlakat iqtisodiy tizimining tabiiy resurslar, aholi joylashuvi, ishlab chiqarish ixtisoslashuvi, infratuzilma va institutsional imkoniyatlar bilan farqlanuvchi tarkibiy qismlaridir. Shu bois hududlarning rivojlanishini boshqarish usullari iqtisodiy munosabatlar, davlatning iqtisodiyotdagi roli va jamiyat ehtiyojlarining o'zgarishi bilan birga muntazam takomillashib borgan.

Dastlab hududiy boshqaruv ishlab chiqarish kuchlarini oqilona joylashtirish va resurslarni ma'muriy taqsimlashga yo'naltirilgan bo'lsa, keyinchalik iqtisodiy o'sish markazlarini shakllantirish, hududlararo tafovutlarni kamaytirish va mahalliy raqobat ustunliklarini rivojlantirish masalalari ustuvor bo'ldi. Hozirgi bosqichda esa boshqaruv hududning o'ziga xos sharoitiga mos strategiya, ko'p darajali hamkorlik, raqamli ma'lumotlar va natijadorlik monitoringiga tayanmoqda [1].

Hududiy rivojlanish nazariyasining dastlabki asoslari I. fon Tyunen, A. Veber, V. Kristaller va A. Lyosh asarlarida shakllangan. Ushbu olimlar iqtisodiy faoliyatning hududiy joylashuvini yer rentasi, transport xarajatlari, xomashyo manbalari, bozorlar va markaziy joylar tizimi orqali izohlaganlar [2–5]. Mazkur bosqichda hudud asosan ishlab chiqarish obyektlarini joylashtirish maydoni sifatida qaralgan.

XX asrning ikkinchi yarmida F. Perru o'sish qutblari, G. Myrdal kumulyativ sababiy bog'liqlik, A. Hirschman esa notekis o'sish konsepsiyasini rivojlantirdi [6–8]. Ushbu nazariyalarda tayanch tarmoqlar va markazlarning iqtisodiy faollikni atrof hududlarga tarqatishi hamda davlatning hududiy nomutanosibliklarni tartibga solishdagi roli asoslandi.

Keyingi davrda P. Krugman aglomeratsiya, bozor hajmi va transport xarajatlarning hududiy konsentratsiyaga ta'sirini, M. Porter esa klasterlarning unumdorlik, innovatsiya va raqobatbardoshlikni oshirishdagi ahamiyatini ko'rsatdi [9; 10]. Zamonaviy tadqiqotlarda hududning ichki salohiyatiga tayanuvchi "place-based" yondashuv,

ko'p darajali boshqaruv, aholi ishtiroki va raqamli tahlil vositalari hududiy siyosatning asosiy tamoyillari sifatida qaralmoqda [1].

Hududiy boshqaruv evolyutsiyasi bir yondashuvning ikkinchisi bilan to'liq almashishi emas, balki avvalgi vositalarning yangi maqsad va mexanizmlar bilan boyib borishini anglatadi. Masalan, ishlab chiqarishni joylashtirish masalasi bugungi kunda ham muhim, biroq u innovatsiya, ekologik barqarorlik, inson kapitali va hududiy hamkorlik bilan birgalikda baholanadi (1-jadval).

1-jadval

Hududiy rivojlanishni boshqarish yondashuvlarining evolyutsion bosqichlari

Bosqich	Asosiy boshqaruv mazmuni	Ustuvor vositalar
Joylashtirish nazariyalari (XIX asr – XX asr boshi)	Ishlab chiqarish va xizmatlarni iqtisodiy makonda oqilona joylashtirish	Masofa, transport xarajati, xomashyo va bozor omillari
O'sish markazlari (1950–1970-yillar)	Tayanch tarmoq va markazlar orqali hududiy o'sishni jadallashtirish	Davlat investitsiyasi, o'sish qutblari, hududiy dasturlar
Raqobat va klasterlash (1980–1990-yillar)	Hududning ixtisoslashuvi va raqobat ustunliklarini rivojlantirish	Klaster, kooperatsiya, innovatsiya va tadbirkorlik
Joyga asoslangan boshqaruv (2000–2015-yillar)	Hududning ichki salohiyati va mahalliy ehtiyojlariga mos siyosat	Strategik reja, davlat-xususiy sheriklik, jamoatchilik ishtiroki
Raqamli va barqaror boshqaruv (2015-yildan hozirgacha)	Iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik natijalarni integratsiyalashgan boshqarish	Raqamli monitoring, katta ma'lumotlar, KPI, yashil va inklyuziv rivojlanish

Jadval ma'lumotlari hududiy boshqaruvning oddiy resurs taqsimotidan kompleks natijadorlikni boshqarishga tomon rivojlanganini ko'rsatadi. Zamonaviy modelda hudud faqat ma'muriy birlik emas, balki o'z salohiyati, manfaatdor tomonlari va rivojlanish trayektoriyasiga ega iqtisodiy-ijtimoiy tizim sifatida qaraladi. Shu sababli qarorlar tarmoq ko'rsatkichlari bilan cheklanmay, bandlik, daromad, xizmatlar sifati, ekologik holat va hududlararo bog'liqlikni ham qamrab olishi kerak.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini boshqarish evolyutsiyasi ma'muriy taqsimot va ishlab chiqarishni joylashtirishga asoslangan modeldan hududning ichki salohiyati, raqobat ustunliklari va aholining ehtiyojlariga tayanuvchi tizimga o'tilganini ko'rsatadi. Zamonaviy boshqaruv strategik rejalashtirish, mahalliy tashabbus, tarmoqlararo hamkorlik, raqamli ma'lumot va natijadorlikni baholash vositalarini birlashtirishi zarur.

O'zbekistonda hududiy boshqaruvning kompleks, mahallabay va loyihaviy shakllari izchil rivojlanmoqda. Biroq dasturlar o'rtasidagi uzviylik, mahalliy organlarning tahliliy salohiyati, moliyaviy mustaqillik va monitoring ma'lumotlarining boshqaruv qarorlariga aylantirilishi bo'yicha mavjud imkoniyatlardan to'liq foydalanish talab etiladi.

Tadqiqot asosida hududiy strategiyalarni har bir hududning solishtirma ustunliklari va funksional iqtisodiy aloqalariga muvofiq ishlab chiqish; respublika, viloyat, tuman va mahalla darajasidagi vakolatlarni aniq chegaralash; hududiy loyihalarni iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik samaradorlik mezonlari asosida tanlash; mahalliy budjetlarning rag'batlantiruvchi imkoniyatlarini kengaytirish; hududiy ma'lumotlarni yagona raqamli platformada birlashtirish; oliy ta'lim, ilmiy muassasalar va biznesni hududiy qarorlar ishlab chiqishga jalb etish taklif etiladi.

Mazkur yo'nalishlarning amalga oshirilishi hududiy boshqaruvning tarixan shakllangan ijobiy tajribasini zamonaviy vositalar bilan uyg'unlashtirish, resurslarni manzilli safarbar qilish va hududlararo ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlarni bosqichma-bosqich kamaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. OECD. Recommendation of the Council on Regional Development Policy. Paris: OECD, 2023.
2. Von Thünen J.H. Der isolierte Staat in Beziehung auf Landwirtschaft und Nationalökonomie. Hamburg, 1826.
3. Weber A. Theory of the Location of Industries. Chicago: University of Chicago Press, 1929.
4. Christaller W. Central Places in Southern Germany. Jena, 1933.
5. Lösch A. The Economics of Location. New Haven: Yale University Press, 1954.
6. Perroux F. Note sur la notion de pôle de croissance. Économie appliquée, 1955.
7. Myrdal G. Economic Theory and Under-developed Regions. London: Duckworth, 1957.
8. Hirschman A.O. The Strategy of Economic Development. New Haven: Yale University Press, 1958.
9. Krugman P. Geography and Trade. Cambridge: MIT Press, 1991.
10. Porter M.E. Clusters and the New Economics of Competition. Harvard Business Review, 1998.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 8-avgustdagi "Hududlarning jadal ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashga doir ustuvor chora-tadbirlar to'g'risida" PQ-3182-son qarori. <https://lex.uz/docs/330243812>
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 3-dekabrdagi "Mahallada tadbirkorlikni rivojlantirish, aholi bandligini ta'minlash va kambag'allikni qisqartirish masalalari bo'yicha hokim yordamchilari faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-31-son qarori. <https://lex.uz/docs/5758155>

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100